

Ana María schrok van een geluid in de gang, beneden in het huis halverwege de heuvel. Ze sloop op blote voeten de slaapkamer uit en hoorde voetstappen, klikkend als het onhandige loopje van een wielrenner op koersschoentjes. Dat was vertrouwd, maar het kon hem niet zijn. Albert was aan het werk.

Gespannen wachtte ze op wat komen zou. Een deur ging open en weer dicht. Het geklik kwam dichterbij. Nog even, dan zou ze zien wie er onder aan de trap zou verschijnen. Ze was lichtelijk nerveus, maar had geen angst.

Een vage glimlach verscheen rond haar mond toen ze zijn stem hoorde. ‘Ana María, ben je daar?’ Ze reageerde niet. Klik, klik, klik, klonk het van beneden.

Hij stak zijn hoofd om de hoek van de trapopgang en keek onzeker naar boven. Zijn blik gleed schichtig langs haar lichaam. Het was alsof zijn slanke vingertoppen haar huid beroerden. Toen pas beseftte ze dat ze nauwelijks gekleed was. Een dun wit nachthemdje met lichtblauwe bloemetjes. Een slip. Verder niets. Ze voelde geen schaamte, toch rilde ze.

Hij was gewond. Bij zijn schouder was het wielersshirt ge-

scheurd en had zich een bloedrode vlek gevormd. Ze huiverde even toen ze geschaafd vlees zag.

Het liefst zou Ana María de trap afstormen, zo snel mogelijk naar hem toe. Toch zette ze uiterst beheerst de tenen van haar rechtervoet op de bovenste trede. Gracieus schreed ze naar beneden, stapje voor stapje.

Eenmaal per jaar rij ik met de auto langs bij mijn oude vader, op de zaterdag voor de Amstel Gold Race.

Vaste prik.

Ondanks alles kom ik er graag, voor een kop koffie, een punt kruisbessenvlaai met slagroom en een gesprek over vroeger. Over wielrennen vooral, want Albert, mijn vader, is een wandelend archief, vol met stoere verhalen en stoffige herinneringen.

Sinds het overlijden van mijn moeder woont hij aan de smalle weg naar Maastricht. In het seizoen is het er druk, vooral op mooie dagen. Dan komen toerfietsers haast onafgebroken voorbij, soms in een lang, kleurrijk lint. Daar heeft pa geen oog voor.

‘Uitslovers zijn het. Denken dat ze wielrenner zijn. Prutsers.’

Om zijn woorden kracht bij te zetten mikt hij een stevige fluim in de richting van de weg.

Op de derde zondag van april zet hij de tuinstoel voor het huis, weer of geen weer. Dan komt de koers langs.

Eerst de reclamekaravaan. Een hoop lawaai om niets. Daarna stilte. Na een dik halfuur een rijtje auto's en motoren, met stickers op de voorruit, in relatieve rust. Weer een korte stilte, ruw verbroken door een luidsprekerwagen. Een bliken stem roept dat de renners eraan komen.

De kopgroep.

Het zijn arme zielen die geen schijn van kans hebben. De renners weten het en toch fietsen ze zich het snot voor de ogen. Ze kunnen op de waardering van pa rekenen. Hij zwaait een gebalde vuist naar ze, oprecht bedoeld als aanmoediging. Als iemand weet hoe zinloos het leven voelt voor de kansarmen op de fiets, dan is hij het wel.

Na de kopgroep valt er een gat van vele minuten. Goed op-letten nu, want als het eenmaal zover is, dan vliegt het hele zootje in een vloek en een zucht weer voorbij. Eén keer knip-pen met de ogen en het peloton is gepasseerd. Dicht opeen-gepakt, bontgekleurd en vooral heel erg nerveus.

De renners worden op de hielen gezeten door een krankzin-nige stampede van ploegleiderswagens en ander gemotori-seerd volk. Alsof een horde Hunnen door het dorp trekt, zegt pa.

'Het valt me godmiljaar nog mee dat ze de boel hier niet plat-branden en de vrouwen verkrachten,' vloekt hij elk jaar weer tegen eenieder die het maar horen wil.

Telkens hetzelfde grapje, waarbij hij hinnikend lacht en zijn kunstgebit klappert. Als de stofwolken zijn opgetrokken, klapt hij zijn tuinstoel dicht, maakt hij de hond los en loopt hij naar binnen.

Einde koers.

In het vervolg is hij niet geïnteresseerd. Een televisie staat er

niet in de woonkamer, is er nooit geweest ook. Soms luistert hij even naar de radio, om mij een plezier te doen.

Wanneer ik hem 's avonds onderweg naar huis vanuit de auto even bel, zegt hij: 'Goed gedaan, jong. Het was weer spannend.' Hij weet niet eens wie er gewonnen heeft. Het doet hem niks meer.

Ik heb hem eens meegenomen in de auto, over de grens, omdat ik weet hoezeer hij geniet van dat ene moment in het jaar waarop de koers aan zijn huis voorbijtrekt. Voor hem is dat een hoogtijdag. Dus bracht ik hem naar een plek waar het in de lente bijna elke dag feest is. Dat gezegende oord ligt in België, in het zompige Ardense heuvelland rond Oudenaarde.

Het was de middag van Dwars door Vlaanderen, een semi-klassieker. Bij lange na niet de belangrijkste koers van het jaar. Op de flanken van de Oude Kwaremont, een vermaarde steenpuist, raakte hij aan de praat met een knoestige Vlaming die net als hij in een huis aan de route woonde.

We stonden in een verwaarloosde tuin, bijna halverwege de klim. Dat moest ook wel, want ergens anders konden we niet komen. De kasseienstrook was bestemd voor de coureurs, net als het betonnen afwateringsgootje ernaast. Uit respect voor de koers laat elke wielersupporter het wel uit zijn hoofd om daar de voeten te planten.

Mijn vader verontschuldigde zich bij de bewoner die naar buiten kwam op het moment dat de geluidswagen voorbijreed. Hij werd overstemd door het monotone gezang van de koers.

'Tatatataaa... Rodania...'

Ik had medelijden met de arme chauffeur in de openingswa-

gen met de rode vlaggen. Hij rijdt mee in alle Vlaamse koersen. Je zou toch maar de hele dag diezelfde deun moeten aanhoren. Een goedkoop afgeleide van het begin van Beethovens Vijfde, voorzien van de naam van een horlogefabrikant.

‘Tatatataaa... Rodania...’

Even een moment van rust.

‘Tatatataaa... Rodania...’

Er klonk opgewonden geroezemoes rond ons. We waren niet de enigen die op dat moment tuinvredebreuk pleegden.

‘Dat zouden ze bij mij niet moeten proberen, met hun poten op het gazon. Ik zou de hond op ze af jagen, zonder eerst te vragen wat ze komen doen,’ sprak mijn vader.

De eigenaar van het lapje grond aan het klassieke, steil omhooglopende keienpad mompelde iets onverstaanbaars, maar aan zijn gezicht konden we zien dat het hem niets uitmaakte. Over de kasseien hobbelde opnieuw een geluidswagen. Nu klonk er geen reclamedeun, maar een zakelijke mededeling uit de wedstrijd.

‘Drie coureurs aan de leiding met een voorsprong van vijf minuten en veertig seconden op het peloton.’

Net als thuis balde mijn vader de vuist bij het passeren van de vluchters.

‘Allez, allez...’ schreeuwde hij erbij.

Hij kreeg waar voor zijn geld. Een kleine zes minuten later kwam het peloton compleet verbrokkeld langs. Krakend, vloekend, rochelend. De kettingen dansten, de sturen rammelden. Pal voor ons gezicht dook een coureur het gras in. Vol op zijn neus. Pa pakte hem bij kop en kont, zette hem weer op zijn rijwiel en gaf hem een forse zet. Naar boven, de berg op.

‘Rijen man. Rijen.’

Hij genoot met volle teugen.

Ik wist dat hij vroeger had gekoerst en zag hem voor het eerst sinds lange tijd weer als een gelukkig mens. Hij voelde zich thuis aan de kant van de weg, in dat godvergeten landschap. Ik bedacht me dat ik hem maar eens mee moest nemen naar de Ronde van Vlaanderen, het hoogtepunt van het klassieke voorjaar.

Op de terugweg vertelde pa dat hij met de man die langs het parcours woonde enkele woorden had gewisseld. Ik was er niet bij, want na het passeren van de renners moest ik nodig plassen. Het leek me verstandig niet de grenzen van de gastvrijheid op te zoeken en niet tegen het armzalige boompje in de tuin te gaan wateren. Daarom zocht ik meer dan honderd meter verderop beschutting, op een met struiken begroeid talud aan de overkant.

Ongeduldig stond pa op me te wachten, in de platgelopen tuin. De eigenaar van het huis was alweer naar binnen gegaan, de andere toeschouwers waren vertrokken, haastig met de auto op weg naar een ander plekje langs de route, om maar niets te missen van het spektakel. Een wedstrijd in de wedstrijd. De stofwolken waren juist opgetrokken.

‘Toen jij daar zo uitgebreid stond te piesen, heb ik een gesprekje gehad met die kerel. Wist jij dat ze hier wel honderd dagen per jaar langskomen met de koers? Honderd dagen. Nondeju. Wat een weelde.’

Ik twijfelde aan het waarheidsgehalte van de mededeling. Honderd koersdagen in een jaar, het leek me rijkelijk veel. Maar wat maakte het uit, het was pa’s feestje, daar op de flanken van de Oude Kwaremont. Zijn ogen straalden.

Mijn vader heeft een broer. Of eigenlijk moet ik zeggen: hij had er een. En in feite was dat zelfs niet zo. De man die ik oom Frans noemde, overleed toen ik een jaar of zestien was. Hij had een scherp gesneden kop, donker haar, een tenger postuur. De broers leken in niets op elkaar.

Pa is vooral bonkig. Een oersterke, noeste werker uit Zuid-Limburg. Heeft nog in de mijnen gezwoegd. Een verweerd gezicht, getekend door het leven. Ogen als gloeiende kolen.

Frans was de jongste van de twee, de talentvolste in vele opzichten. Ik was gek op hem. Vanaf het moment dat ik op eigen benen de deur uit mocht, ging ik bij hem op bezoek. Hij woonde een paar straten verderop. Pas als er gegeten moest worden, kwam mijn moeder me halen. Soms bleef ze even, zodat ik de terugkeer naar huis kon uitstellen. Zij onderhield zich met hem, ik zat met een boek aan de keukentafel. Dat was ook al zo prettig, Frans was belezen. Ik had de boeken voor het uitkiezen.

Hij was ook de zachtaardigste van de twee. Geen prater. Ik heb hem nooit horen vloeken, terwijl pa het liefst om de zin een krachtterm bezigde. Dat doet hij nog steeds.

Laat ik eerlijk zijn. Mijn vader en ik hebben geen warme relatie. Nooit gehad. Daarvoor is er in het stukje leven dat we noodgedwongen hebben gedeeld te veel gebeurd. Pas een jaar of elf geleden hebben we de strijdbijl begraven.

We waren gewoon moe, doodmoe.

Tussen mijn vader en zijn broer zat het ook al niet goed. Ze scheelden vijf jaar. Dat was te veel om in hun jeugd als echte broers, als hechte vrienden met elkaar om te gaan. De voorgrond van pa was eenvoudig te groot. Hij wierp zich in die jonge jaren vooral op als de beschermer van Frans, zeker als het om wielrennen ging.

Ergens, mijn vader moet begin twintig zijn geweest, hebben ze het contact verbroken. Ik heb nooit te horen gekregen wat de aanleiding was. Frans zweeg als het graf, tot aan zijn dood. Mijn vader liet zich in een openhartige bui ontvallen dat het om een vrouw ging. ‘Een prachtige vrouw.’

Daar is het bij gebleven. Ik durfde niet door te vragen. Dat komt ervan als je jarenlang bent opgevoed met de waarschuwing dat te veel nieuwsgierigheid alleen maar tot ellende kan leiden.

‘Je hoeft niet alles te weten,’ zei pa altijd. ‘En al helemaal niets over de rottige dingen van vroeger. Laat die maar rusten. Dat is voor iedereen beter.’

De woonkamer van mijn vader kan nog het best worden omschreven als een museum na een windhoos, bezaaid met prullaria uit de wielersport.

Vóór de dood van mijn moeder herinnerde niets in zijn omgeving aan een kortstondige carrière als beroepsrenner. In het oude huis, het huis van mijn jeugd in de mijnstreek, hing nog geen wielersfoto aan de wand. Nu is de kamer bezaaid en behangen met afbeeldingen, shirts, krantenknipsels, boeken, bidons. Her en der op de vloer staan kartonnen dozen.

Ooit was hij een groot talent. Hij mocht mee naar de Tour de France, in zijn allereerste jaar als professional. Het werd geen succes. In Zuid-Frankrijk, aan de voet van de Pyreneeën, stapte hij af. Een bizar verhaal was dat.

Albert, de neoprof, werd volgens de overlevering halsoverkop verliefd. Hij wilde geen meter meer fietsen. Per spoor keerde hij terug naar huis, in het gezelschap van mijn moeder die hij de avond voor zijn plotse aftocht voor het eerst in zijn

leven had gezien. De beeldschone Ana María Quintero, afkomstig uit het noordoostelijke kustgebied van Spanje, bleef tot aan haar dood bij hem.

Na de roemloze vlucht uit de Tour reed mijn vader twee seizoenen lang tegen beter weten in bij een duister ploegje, gesponsord door een louche handelaar in bouwmaterialen. De ploegleider was een zwaarlijvige Brabander, Ton van Schijndel. Een kettingroker die vanuit de auto weinig meer deed dan grote wolken sigarenwalm naar buiten blazen. Er kwam zelden een woord over zijn lippen. Af en toe bromde hij wat, maar niemand verstond hem.

‘We deden dus precies wat we zelf wilden. Daarom heb ik in een serieuze koers ook nooit een platte prijs gereden,’ zo typeerde vader zijn armoedige wielerjaren.

Hij praat er graag over.

Over die twee seizoenen, waarin hij zijn ballen eraf mocht rijden voor een broek en een shirt. Pa was de man van het vuile werk. Urenlang sleurde hij op kop in wedstrijden van niks. En reed hij eens een keer achteraan, dan proppte hij zijn shirt vol met bidons voor de kopmannen en de meesterknechten. Waarna hij zigzaggend tussen de ploegleiderswagens de aansluiting met de groep probeerde te hervinden.

Eén keer viel hij zijn kop aan diggelen. In zijn laatste profseizoen. Het was zijn eigen schuld. Hij had flink lopen kloten bij de wagen. Twee bidons laten vallen, bijna onderuitgegaan.

Een hoop getoeter en gevloek om hem heen.

‘Amateur... Sodemieter op. Ga bij de liefhebbers rijden.’

Vooraf die grootmuilen van boven de rivieren waren geen fan van zijn manier van fietsen. Hij reed ze maar in de weg, ze waren bang voor hem. Wanneer hij in de buurt was, dan werd